

Reobertura de la Necròpolis Paleocristiana de Tarragona

18 de maig de 2013

Índex

La reobertura de la Necròpolis	pàg. 3
El conjunt arqueològic.....	pàg. 4
La intervenció	pàg. 5
El nou recorregut	pàg. 8

La reobertura de la Necròpolis

La Necròpolis Paleocristiana de Tarragona, tancada des de l'any 1992, reobre al públic aquest 18 de maig, Dia Internacional dels Museus, amb un **nou discurs expositiu i una nova proposta d'itinerari** pel que es considera el conjunt funerari més important d'època tardoromana a la Mediterrània occidental, declarat Patrimoni Mundial per la Unesco l'any 2000.

Els treballs d'adequació, iniciats el passat mes de gener, s'han orientat en tot moment a la **recuperació de la imatge que podria haver tingut aquest espai en època romana**, en la seva posada en valor, en la seva conservació i en la comprensió de la visita. I és que la funcionalitat cementirial del conjunt d'època tardoromana —etapa que coincideix amb la implantació del primer cristianisme a Tàrraco— és clau per entendre aquest procés històric tan complex i important.

La intervenció es preveu com el pas previ d'un projecte més ambiciós que s'emmarca en el **futur complex d'equipament patrimonial de "La Tabacalera"**, on està previst que es traslladin el Museu Nacional Arqueològic de Tarragona (MNAT), la Biblioteca Pública de Tarragona i el Dipòsit Nacional Arqueològic.

Finançada pel **Departament de Cultura de la Generalitat** amb una inversió de 225.000 euros, aquesta actuació ha estat possible gràcies a l'entesa d'un **equip pluridisciplinari** de treball que en tot moment ha funcionat com una unitat, tot i la complexitat de la intervenció. Aquest equip —format per l'arquitecta, el personal del MNAT, l'aparellador, el cap d'obra, els restauradors especialitzats en béns immobles i els arqueòlegs— ha aportat el seus coneixements en benefici d'aquest element patrimonial i la seva posada en valor.

Equip tècnic

- Departament de Cultura
- Coordinació: Museu d'Arqueologia de Catalunya
- Arquitecta en cap: Jacqueline Pacheco (Serveis Territorials del Departament de Cultura a Tarragona)
- Conservador: Josep Anton Remolà (Museu Nacional Arqueològic de Tarragona)
- Aparellador tècnic: Joan Alonso Jiménez
- Empresa restauració: Arcobaleno
- Empresa constructora: RECOP
- Excavacions: CODEX

El conjunt arqueològic

La Necròpolis Paleocristiana de Tarragona és un **conjunt arqueològic d'una gran complexitat ubicat als afores de la Tàrraco romana**, i que abasta una superfície d'uns 2.000 metres quadrats. Descoberta l'any 1923 quan la "Compañía de Tabacos" inicià els treballs de construcció d'una nova factoria a la vora del riu Francolí, s'hi van documentar i excavar **2.051 tombes datades entre el segle III dC i el període visigot**.

Excavada per Mossèn Serra i Vilaró en els anys 20 i 30 del segle passat, l'àrea d'exposició *in situ* de la Necròpolis es va complementar amb la construcció del Museu Paleocristià, dedicat monogràficament a aquest important conjunt, fet que va permetre la visualització per part del visitant d'una petita part d'aquesta extensa zona suburbial de la ciutat romana on coexisteixen els tres usos principals d'un suburbi romà: les edificacions residencials, els tallers o edificis de producció i els enterraments.

Les restes arqueològiques estan vertebrades per un vial romà paral·lel al riu, que connectava el suburbi portuari amb les principals vies de sortida de la ciutat (*via Augusta* cap el sud i *via De Italia in Hispanias* a l'oest). A una banda del vial, a l'est, es troben les restes d'una *domus*, mentre que a l'altra, a l'oest, es conserva un sector de la necròpolis paleocristiana.

La intervenció

Encara que les estructures de la *domus* suburbana ja eren prou reconeixibles, s'hi ha intervingut per millorar-ne la seva comprensió. En canvi, l'àrea funerària era de més difícil interpretació i, per tant, ha requerit unes actuacions més complexes.

En concret, s'ha actuat en **el sector comprès entre la via romana i el viaducte que creua les restes a l'alçada de la línia de façana del Museu Paleocristià**, de gran complexitat quant a conservació. Aquestes restes van estar a la intempèrie i sotmeses a la degradació dels agents naturals fins a inicis de la dècada dels anys setanta del segle XX, quan es va instal·lar la coberta copular (renovada a inicis dels anys 90) que va reduir els efectes directes de la pluja però que no en va resoldre d'altres, com la mateixa degradació derivada dels gairebé 40 anys d'exposició sense protecció.

Treballs de neteja de les estructures arqueològiques

Amb la nova intervenció s'ha procedit a la protecció, mitjançant estructures metàl·liques i geotèxtil, dels enterraments que, per cota, per posició o per estat de conservació no romandran a la vista. També s'ha efectuat la neteja, la consolidació i la restauració de les estructures més representatives i característiques d'aquest sector de la Necròpolis Paleocristiana, amb una atenció especial en els túmuls i edificis funeraris conservats.

La totalitat dels treballs s'ha dut a terme amb el corresponent control arqueològic. Només en pocs casos —en punts i elements molt concrets que no havien estat excavats per J. Serra i Vilaró— s'ha procedit a noves excavacions arqueològiques.

Abans i després de la intervenció

En línies generals, **les actuacions que s'han dut a terme són les següents:**

- **Definició i adequació d'un recorregut pel visitant** i col·locació de panells explicatius al llarg del mateix, amb la millora de les baranes de protecció i dels paviments que conformen el recorregut.
- **Adequació de les restes arqueològiques per a una millor comprensió** de les mateixes per part del visitant. Posada en valor de les restes de més interès i cobriment i protecció de les restes no museïtzables.
- **Adequació dels espais que envolten l'àrea del jaciment** i millora de la visibilitat del jaciment des de l'avinguda Ramon i Cajal.
- **Adequació i neteja del sistema de sanejament** i desguàs de tot el jaciment.

Totes les actuacions són fàcilment reversibles i no afecten negativament les restes antigues. Es limiten a la conservació i a la millora de la comprensibilitat, de manera que les parts estructurals afegides no alteren l'aspecte de l'obra original. Així mateix, s'han evitat els materials excessivament contrastants.

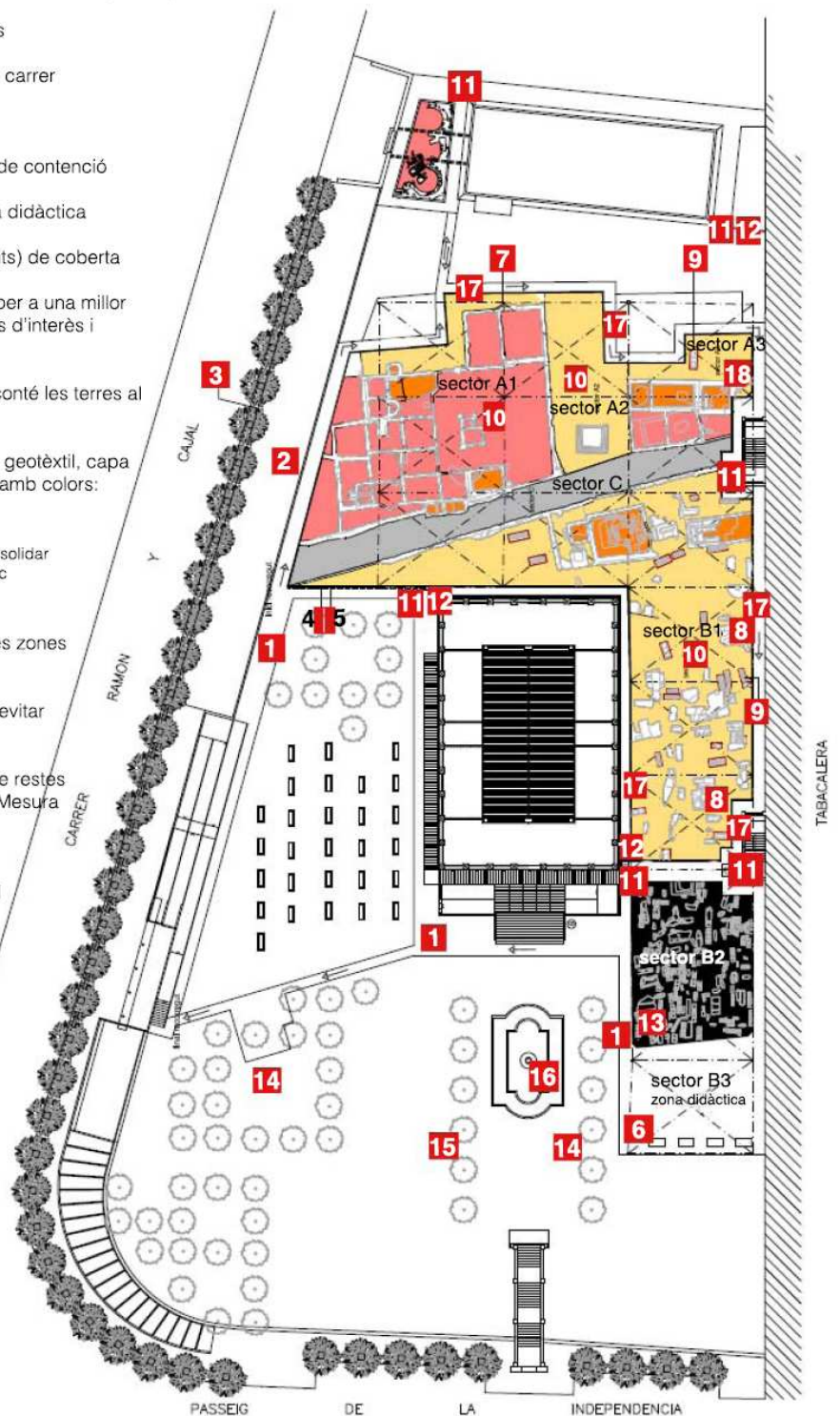

Actuacions realitzades

1. Formació de paviment per donar continuïtat al recorregut adaptat
2. Neteja de vegetació i arranament de talús
3. Substitució de tanca de separació amb el carrer
4. Continuació del mur de contenció
5. Col·locació de baranes sobre el nou mur de contenció
6. Trasllat d'elements arqueològics a la zona didàctica
7. Neteja del sistema de sanejament (baixants) de coberta
8. Adequació de les restes arqueològiques per a una millor comprensió. Posada en valor de les restes d'interès i cobriment de les restes no museïtzables.
9. Col·locació d'un marc d'acer corten que conté les terres al voltant de les sepultures.
10. Cobriment de restes mitjançant làmina de geotèxtil, capa de grava i acabat segons zona grafiada amb colors:

- acabat de totxo matxacat
- acabat amb opus signinum existent a consolidar
- acabat amb grava fines de color gris fosc
- acabat amb terres

11. Portes metàl·liques per impedir el pas a les zones no visitables.
12. Col·locació d'elements de tancament per evitar el pas al visitant.
13. Col·locació de lona impresa amb dibuix de restes arqueològiques que amaga els originals. Mesura preventiva fins propera fase d'intervenció.
14. Col·locació de formació de paviment que marca el recorregut de la visita del jardí al museu.
15. Neteja del jardí
16. Neteja de la font del jardí
17. Neteja i pintada de les baranes de protecció.
18. Recreixement del mur amb carreus de pedra del mèdol o similar tallats a serra.

El nou recorregut

Amb l'objectiu d'elaborar un relat de continuïtat i a l'espera d'una futura rehabilitació i adequació del Museu Monogràfic, **s'ha reelaborat el discurs expositiu**, que assegura una continuïtat entre el mòdul "El món de la mort a Tàrraco" —que des d'ara passa a constituir-se com a Centre d'Interpretació de la Necròpolis Paleocristiana— i l'itinerari de l'espai arqueològic.

Al Centre d'Interpretació, el visitant podrà fer una descoberta de les creences i els rituals entorn **la mort en època romana** i entre les primeres comunitats cristianes de Tàrraco. Tot plegat a través dels objectes i materials arqueològics procedents de les excavacions. Es tracta d'objectes d'un altíssim valor documental, entre els quals hi ha una nina d'ivori, sarcòfags, estàtues funeràries, làpides sepulcral, mosaics funeraris.

Al Centre es parla de la població romana de Tàrraco i els seus espais funeraris; de les pràctiques funeràries, quines ofrenes feien i quins rituals seguien; de l'escultura funerària, els símbols cristians i dels sants Fructuós, Auguri i Eulogi, sense oblidar la història de les excavacions i la figura de Mossèn Joan Serra i Vilaró.

L'itinerari pel conjunt arqueològic s'articula en nou panells implantats al llarg del recorregut.

Set punts informatius:

1. *Ad suburbanum*, els afores de Tàrraco
2. Cases suburbanes
3. Mausoleu de planta central
4. La tomba de Joan Serra i Vilaró
5. Tallers, àmbits productius i magatzems
6. La Necròpolis Paleocristiana i la basílica cementirial
7. Les excavacions de Mossèn Serra i Vilaró i el Museu Paleocristià

I dos plafons sense numeració:

- Lona amb reproducció gràfica de la planta publicada per J. Serra Vilaró (1933)
- Vista panoràmica amb la indicació de les diverses tipologies d'enterrament

Tota la informació del Centre d'Interpretació i la d'aquests plafons que guien el visitant al llarg de l'itinerari es recull en el tríptic *Benvinguts*, editat en sis idiomes (català, castellà, francès, anglès, alemany i rus) amb motiu de la reobertura al públic de la Necròpolis Paleocristiana.

Amb la voluntat de facilitar la comprensió de les restes conservades *in situ*, s'ha recuperat la cota original dels diferents sectors suggerint, cromàticament, la funcionalitat d'uns i altres: estances interiors de la *domus* suburbana, instal·lacions dedicades a activitats productives, espais a cel obert, com la mateixa necròpolis i la via romana.

Punts del nou recorregut

1. *Ad suburbanum*, els afores de Tàrraco
2. Cases suburbanes
3. Mausoleu de planta central
4. La tomba de Joan Serra i Vilaró
5. Tallers, àmbits productius i magatzems
6. La Necròpolis Paleocristiana i la basilica cementirial
7. Les excavacions de Mossèn Serra i Vilaró i el Museu Paleocristià.
8. El Museu Paleocristià i les excavacions de Joan Serra i Vilaró.
9. Vista panoràmica amb la indicació de les diverses tipologies.

